

Илија ПУШИЋ

Завичајни музеј у Херцег - Новоме у 1970. години

Завичајни музеј у Херцег-Новоме је комплексне тематике који обухвата археологију, етнологију, историју са НОБ-ом, иконографију и лапидаријум. У саставу Музеја дјелује и Умјетничка галерија „Јосип Бепо Бенковић” двије меморијалне собе Бенковић-Лучев, збирка на Канли кули и ботаничка башта у парку Музеја.

Општи задаци

Извршена кадровска реорганизација у Музеју. Кустос етнолог споразумно је прекинуо радни однос у Музеју ради одласка на нову дужност; за кустоса Галерије конкурсом је изабран ак. сликар и професор Дарко Ђуришић; успостављен је радни однос и са кв. радником Милованом Ђеранићем, за дужност обављања помоћних послова у Музеју.

Стање кадра на крају 1970. год. је следеће: Директор, кустос, археолог, кустос ак. сликар, секретар Музеја и помоћни службеник.

У једној мањој просторији у приземљу музејске зграде оформљена је приручна радионица са свим потребним алатом за ситне оправке, рестаурације, конзервације и чишћење музејских предмета и намјештаја.

У завјештаним просторијама фамилије Бенковић оформљена је канцеларија Редакционог одбора Зборника „Бока”.

Изграђен пројект за реконструкцију интеријера зграде Музеја.

У току 1970. год. одржано је 13 састанака радне заједнице (колектив) и 4 састанка Савјета (представници друштвених организација).

Археологија

Израђена картотека гробова и гробних налаза са преисторијског локалитета на Врбању.

Уз помоћ екипе САН технички снимљене све црквене грађевине у херцеговској општини из XIV, XV, XVI и XVII вијека.

Извршена реконструкција и презентација двије рељефне прероманске плоче у Сушћепану.

Извршено рекогносцирање терена Суторине гдје су откривена 3 археолошка локалитета и то антички локалитет у дну суторинског поља близу морске обале, касноантички у засеоку Ченић и преисторијски у Лучићима, затим откривен дио римске цесте са плочником уз морску обалу од античког локалитета у суторинском пољу до засеока Њивице.

Етнологија

Након оправке просторија извршена мања реконструкција поставе у етнографском одељењу.

Набављено истраживањима и откупом два народна музичка инструмента (гусле и дипле са мјешином), један јатаган са турским натписом, двије старинске сабље и неколико предмета посуђа и накита, као једну некомплетну црногорску женску народну ношњу.

На основу архивске грађе и обиласка терена испитано старо занимање у Каменоме — ледари (вађење у љетним данима леда из јама на планини Орјену и продавање у граду).

Попраћено 11 културних манифестација у Херцег-Новоме са народним ношњама из наших крајева.

Историја са НОБ

Реконструкција у постави историјске збирке. Збирка је допуњена са 29 гавира и фотографија из урбанистичког развика Херцег-Новога од 1606. до данас.

Захваљујући СУП-у у Херцег-Новоме, набављено је 11 комада трофејног оружја из прошлих ратова и презентирано у збирци.

Музеј је добио на поклон од грађанина Драга Лепетића неколико докумената и фотографија из НОБ.

Регистровани сви споменици, спомен плоче и спомен обиљежја из НОБ на терену општине Херцег-Нови.

Иконографија

Иконе презентирани у цркви св. Михаила током 1969. год. Завичајни музеј је морао пренијети у Музеј ради неспоразума са црквеним властима, тако да су иконе само једним дијелом изложене у збирци.

Набављена једна икона из школе Рафаиловић-Димитријевић из Рисна.

Лапидаријум

Лапидаријум је попуњен са неколико лапида из Рисна.

У вечерњим часовима лапидаријум, који је смјештен у бапти Музеја, освијетљен је рефлектором.

Израђена је картотека лапида.

Умјетничка галерија

Организован је III Херцегновски зимски салон на којему је учествовало 20 ликовних умјетника: 16 домаћих и 6 као гости. Салон је организован под покровитељством ГП „Првоборац”, поводом прославе двадесетогодишњице формирања.

Од маја до новембра организовано је 8 ликовних изложби и то:

— Поводом 25. маја Дана младости, излагала су два млада ликовна умјетника: Бранко Стаматовић, сликар из Титограда и Слободан Словинић, сликар из Будве.

— Самостална изложба Радована Пејовића-Ријечког из Београда.

— Самостална изложба Импале Бијанки, сликарке из Америке.

— Самостална изложба Оливера Тихог, акад. сликара из Сарајева.

— Самостална изложба графике Јована Грујића акад. сликара из Новог Сада.

— Самостална изложба скулптура акад. вајара Луке Томановића из Херцег-Новога.

— Изложба слика и скулптура из фондуса Галерије, поводом прославе 29. новембра.

У организацији Галерије организоване су двије изложбе и то Изложба мозаика, сликара аматера др Бранка Станковића из Београда у просторијама хотела „Плажа” у Херцег-Новоме, као и групна изложба слика сликара позоришних глумца из Београ-

да, у просторијама на лјетној позорници, а за вријеме њиховог гостовања у оквиру фестивала Југословенског драмског позоришта у Херцег-Новоме.

Путем откупа и даривања Галерија је попунила свој фонд са 5 слика и једном скулптуром.

Меморијалне собе Бенковић-Лучев

Након адаптације просторија породице Бенковић, постављене су двије меморијалне собе бораца акад. сликара из Херцег-Новога: Јосипа-Бепа Бенковића и Ивана Лучева, и 18. II на годишњицу погибије Јосипа Бенковића, организовано је свечано отварање соба.

Ботаничка башта

Поред редовног одржавања у 1970-ој години башта је послужила за извођење разних културних приредби у организовању Центра за научне скупове и то: концерт гитаристе Јована Јовичића, конференција за штампу истакнутих свјетских научника, као и приказивање научних филмова.

Издавачка дјелатност

Концем 1970. год. изишао је из штампе други број Зборника радова из науке, културе и умјетности „Бока”, на 300 страница са тиражом од 1000 примјерака у којему су учествовали 16 аутора.

Штампано је 7 каталога за изложбе у Галерији и за Салон III.

Споменици културе у Херцег-Новоме

Чланови радне заједнице Завичајног музеја у прољетној и јесењој сезони учествовали су у радовима око откривања и транслације фресака из мале Савинске цркве, у заједници са Заводом за заштиту споменика културе СРЦГ.

Израђен је пројекат реконструкције једног дијела просторија на Канли кули (Лјетна позорница) за клубске просторије, као и контрола у извршењу тог пројекта.

Откопан је, конзервиран и презентираан стари топ из почетка XIX вијека на градском пристаништу.

Измјењене су дотрајале табле о заштити на 4 споменика.

Успјешно су извршене интервенције приликом покушаја угрожавања споменика културе, урбаних цјелина и археолошких локалитета и то: приликом оправки старих грађевина и улица у

Старом граду; приликом покушаја бетонирања на старим градским вратима; на радовима око реконструкције колонаде изнад Рибљег ресторана; приликом новоградње у оквиру зидина Старога града; као и редовна патронажа приликом земљаних радова на археолошким локалитетима у Суторини и Предивану у Херцег-Новоме.

Просвјетно педагошка служба

Завичајни музеј је у току читаве године отворен за посјетиоце до подне и после подне у трајању од 5 сати дневно, а Галерија и Меморијалне собе само преко љетне сезоне, а зими у времену док трају изложбе или када су најављене посјете. Од 1. јануара 1971. год. Галерија ће бити отворена за посјетиоце сваког дана (осим понедељника) преко читаве године са својим сталним фондусом од 60 изабраних радова домаћих умјетника.

У току 1970. год. Завичајни музеј су посјетили 5.400 посјетиоца, од тога око 3.000 страних гостију. Галерију и меморијалне собе посјетило је око 6.300 посјетилаца, од тога око 2.500 странаца. Канли кулу и збирку на Канли кули која је отворена само у ужој сезони (3 мјесеца) посјетило је око 3.300 посјетилаца. Улазнице се наплаћују само за посјету Музеју и то 2 дин. по особи, а за групне посјете, као за ђаке и војнике по 1 динар по особи.

Водичку службу врше сви службеници Музеја по интерном распореду, а у групним и најављеним посјетама водичи су искључиво кустоси.

Организовано је једно предавање на међуопштинској туристичкој конференцији у Будви са темом „Историјски споменици и туризам”, а предавач је био кустос Илија Пушић. Друго предавање је одржано на семинару просвјетних радника са темом „Споменици из НОР и Народне револуције у школским програмима”, а предавач је био такођер Илија Пушић.

Двадесетак ђака, студената и научних радника добило је стручну помоћ од кустоса Музеја. Пружани су врло често подаци из антропогеографије, појединцима и организацијама, у публицистичке и научне сврхе.

Вршена је редовна педагошка служба приликом посјета екскурзија, ђака, као и помоћ школама на нашем терену приликом одржавања појединих методских јединица из историје завичаја.

Сарадња са осталим музејима, институцијама и организацијама

Појавом Зборника Бока, едиције Завичајног музеја, успостављени су контакти са музејским и другим организацијама као

и са појединцима који се баве науком из области које обрађује Зборник.

Поморски музеј у Котору својим стручним кадром и богатом стручном и научном библиотеком учествовао је у радовима који су објављени у Боки 2.

Државни архив у Котору са научним радницима др Славком Мијушковићем и Милошем Милошевићем, у својим радовима рјешавају проблеме од интереса за наш Музеј. Др Славко Мијушковић на основу античких докумената индицирао је постојање античког насеља у Росама, на којему је у току 1970. год. Завичајни музеј са успјехом извршио рекогносцирање терена.

Са Заводом за заштиту споменика културе у 1970. год. вршене су заједничке акције и то: обилазак заштићених објеката на нашем терену: интервенције на угроженим споменицима; заједнички планови конзервације икона и арх. материјала из Рисна.

У организацији Завода за заштиту споменика настављени су радови на откривању и транслацији фресака из Савинске цркве у којим радовима је учествовао кустос Музеја Дарко Ђуришић.

У 1970. год. успостављена је сарадња са Земаљским музејом у Сарајеву и израђени заједнички планови о истраживањима етнографије и средњовјековних стећака на терену Херцеговске општине који гравитира Херцеговини.

Са Балканолошким институтом Академије наука и умјетности у Сарајеву и под његовим организационим и стручним надзором направљена је картотека гробова на Врбању.

Тијесна сарадња у 1970. год. са СУБНОР — Херцег-Нови поводом јубиларних прослава и манифестација посвећених Народној револуцији.

Исте године се договорило са Секретаријатом унутрашњих послова у Херцег-Новом о уступању свог трофејног оружја и инвентара из минулих ратова за попуну историјске збирке.

Са Архивом и научном библиотеком у Херцег-Новоме постоји непрекидна сарадња због идентичних послова које обављају обје установе у области историје са НОБ. Најтјешња сарадња је успостављена око издавања другог броја *Боке*.